

TÖRTÉNELEMTANÁROK SZAKMAI MEGGYŐZŐDÉSEI ÉS HATÁSUK A KUTATÁSALAPÚ TANULÁS MEGÍTÉLÉSÉRE

Kósa Maja

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: történelemtanítás; tanári meggyőzések; kutatásalapú tanulás

Az ezredfordulót követően jelentős változáson ment keresztül a hazai történelemtanítás. A megújulás a tartalmi szabályozó dokumentumokban, a tankönyvekben és a tanárok tanítási gyakorlatában is érezteti hatását (Fischerné Dárdai, 2010). A képességfejlesztés kapcsán előtérbe került a történelmi gondolkodás fogalma, ugyanakkor az ehhez kapcsolódó módszertani váltás még folyamatban van (Gyertyánfy, 2014; Érsek, 2016; Kaposi, 2016). A történelmi gondolkodás fejlesztésében hatékonyak lehetnek a tanulói aktivitásra alapozott módszerek, közöttük a kutatásalapú tanulás (Bain, 2005; Barton és Levstik, 2011; Levy, Thomas, Drago és Rex, 2013). Azonban az új módszerek elterjesztéséhez fontos megismerni a tanárok meggyőződéseit, pedagógiai és módszertani tudását. Kutatásunk célja egy átfogó kép kialakítása a hazai történelemtanárok episztemológiai és tanítási meggyőzéseiről, azok viszonyáról és a kontextuális tényezőkkel való kapcsolatáról. A kutatás első lépéseként került sor az előadásban bemutatandó pilot vizsgálatra, melynek alapját Voet és De Wever (2016) belga középiskolai történelemtanárok (N=20) körében végzett vizsgálata adta. A következő kérdésekre kerestük a választ: (1) milyen meggyőzések vannak a tanároknak a történelem természetéről; (2) milyen céljaik és nézeteik vannak a történelemtanítással, ezen belül a kutatásalapú tanulással kapcsolatban; (3) milyen módon kapcsolódnak a kutatásalapú tanuláshoz a külső tényezők? A félig strukturált interjú magyar nyelvre adaptált kérdéssort kilenc mentortanár (átlagéletkor=49,7 év) kikérdezéséhez használtuk fel a belgiumi kutatók hozzájárulásával. A megkérdezettek átlagosan 25,7 év tanítási tapasztalattal rendelkeztek, és a kikérdezés időpontjában is mentortanári feladatokat láttak el. Az adatok elemzését az NVivo 11 szoftverrel végeztük. Az eredmények alapján a megkérdezettek (N=9) a történelem interpretatív jellegét hangsúlyozzák, ugyanakkor fontosnak tartják a bizonyítékokkal és érvekkel való megalapozottságot, hasonlóan a belgiumi eredményekhez (N=17). A múlt tapasztalatainak jelenben való alkalmazása jelenik meg a tantárgy legfontosabb céljai között minden megkérdezett hazai történelemtanárnál (N=9) és a belgiumi tanárok többségénél is (N=13). A kutatásalapú tanulás értelmezésében sokféleség tapasztalható. A mintánkban hat tanár elsősorban fakultációk, szakkörök keretében, három a mindennapi gyakorlatban is alkalmazhatónak tartja. Mindez összefüggést mutat a legjelentősebb befolyásoló tényezőként megjelenő érettségi vizsgakövetelménnyel (N=9). Vizsgálatunk hozzájárul egy olyan kérdőív kidolgozásához, amellyel a tanárok véleményét kérdezzük a történelemtanításról és a tanításban alkalmazható aktív tanulási módszerekről.